

«Агар сиз фарзандингизга данғиллама уй қуриб берсангиз – вақти соати келиб, у эскириши мумкин. Агар энг зўр машина олиб берсангиз – уям тез орада эскириши мумкин. Агар унга моддий бойлик, пул қолдирсангиз – уям бир кун сарф бўлиб тугаши мумкин. Аммо дунёда ҳеч қачон эскирмайдиган, йўқолмайдиган бебаҳо бир бойлик борки, у ҳам бўлса фарзандингизга берган билим ва ҳунардир. Лекин билим ва маърифатни қаердан, нимадан олиш мумкин? Аввало, китоб деган хазинадан».

Ш. МИРЗИЁЕВ

Ўткир ҲОШИМОВ,
Ўзбекистон Халқ ёзувчиси

Ҳар қандай вазиятда ҳам ваъда беришга шошилма. Чунки қўлингдан келмайдиган ишга ваъда берсанг, уятга коласан. Қўлингдан келадиган ишни эса, ваъда бермасдан ҳам бажарса бўлади.

КИТОБСИЗ КЕЛАЖАК ЙЎҚ!

Шавкат МИРЗИЁЕВ

Маънавий-маърифий, адабий-бадиий, ижтимоий-сиёсий газета

№ 16 (330)
2020 йил
14 октябрь.
Газета ҳар
ойнинг иккинчи
ва тўртинчи
чоршансасида
чоп этилади.

Харуки МУРАКАМИ,
япон ёзувчиси

Сиз истаган нарсан-
гизни гапиришингиз
мумкин, одамлар
барибир ўзлари ис-
таган нарсаларга
ишонадилар.

Бизни билган билади, билмаган ўзи билади.

Жалолиддин РУМИЙ

Луиза ГЛЮК,
америқалик шоира,
Нобель мукофоти соҳибаси

Америкалик шоира Луиза Глюк 1943 йил Нью-Йорк шаҳрида дунёга келиб, Лонг Айлендда вояж етди. 1961 йил Жорж В. Хюелл Олий мактабини битирганидан сўнг Колумбия университети қошибаги Сара Лоуренс коллежи талабасига айланди.

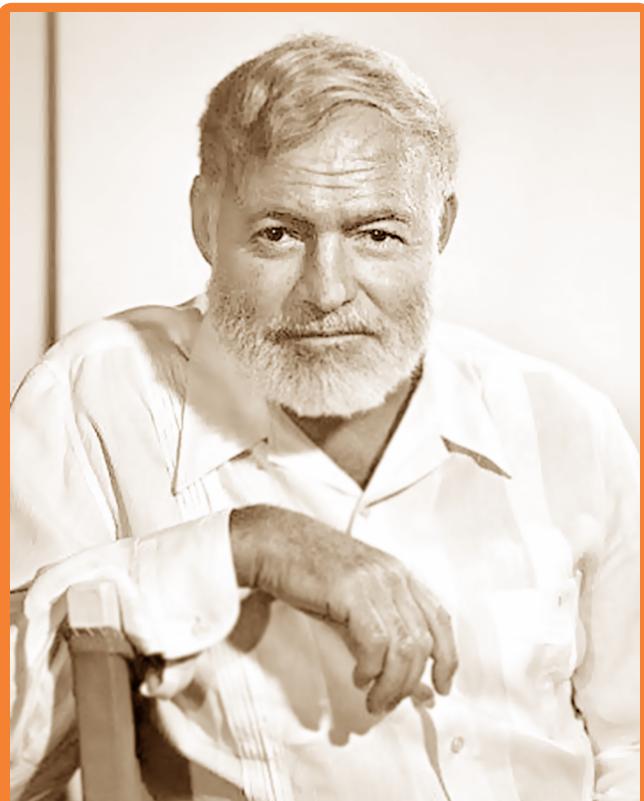
Глюк 1993 йил "Ёввойи сафаргул" – "The Wild Iris" китоби учун Пулициер, "Ахиллес тантанаси" – "Triumph of Achilles" шеврий тўплами учун The National Book Critics Circle Award ва "Тўнгич" – "Firstborn" китоби учун эса Америка Шеърият Академияси Олий совини билан тақдирланади. Бундан ташқари у 1994 йилда "Исботлар ва назариялар: Шеърият ҳақида эсслар" – "Proofs and Theories: Essays on Poetry" назарий китобининг муаллифи ўларок яна кўплаб шеърий тўпламларни кенг ўкуви оммасига тақдим қиласан.

Шоира айни пайтда Массачусетс, Кембријда яшаб, Уиллиамстоундаги Американинг машҳур адабиёт олийгоҳларидан саналган Уиллиям коллежида бош лектор сифатида фаолият юритади. Бундан ташқари Глюк Ель, Айова ҳамда Бостон университетларида ижодий матн билан ишлаш ва шеърият назарияси фанлари бўйича илмий изланишлар килиш билан биргалликда ёшларга ўз билимларини улашиш, Америка ёш ижодкорларини кўплаб-куватлаб келмоқда.

Луиза Глюк бу йил ижодидаги "ўзининг бетимсол гўзаллиги билан индивидул шахсияти умумбашар доирасига олиб чиқа олган муқаммал шеърий овози" учун Адабиёт бўйича Нобель мукофотига сазовор бўлди. Бундан аввал унинг америкалик буюк шоирлар Сильвия Плат ва Мерилин Мур соясида қолиб, жаҳон адабий элитаси назарига тушолмагани кўп таъкидланарди. Қизиги, Глюк мазкур иккى ижодкор мансуб мактабга мутлако якин эмас. У ўз шеърларида аёллик, шахс ва жамият ўртасидаги психологияк муносабатлар, руҳ ва тан, қалб ва онг ора-

сидаги зиддиятларни чукур тахлил қиласди. Умуман олганда, баззи адабиётшуносларга кўра Глюк ўз психологик изланишларини, лингвосентименталистик тажрибаларини шеър сифатида ёзган деб билинади. Ундиаги лирика чинакам Америка шеъриятiga хос бўлиб, шоира ижодий йўналиш жиҳатидан Уолт Уитмен ва Томас Стернз Элиотга кўринади. Унинг Нобелга лойиқ кўрилиши ўтган йилгидек катта баҳспарга сабаб бўлмади, чунки у чиндан бу мукофотга лойиқ, аммо машҳур ватандoshlari шуҳрати остида танилолмай қолган кучли иштедодларданди. Бугун у дарс берадиган Ель университети талабалари фикрига кўра адабиётга янги, Глюк тарбиясини олган авлод кириб келмоқдаки, келажакда мазкур насл сўз санъатини буткул ўзгаририб юбориши ва шеъриятга яна кечаги кудратини қайтарishi мумкин экан.

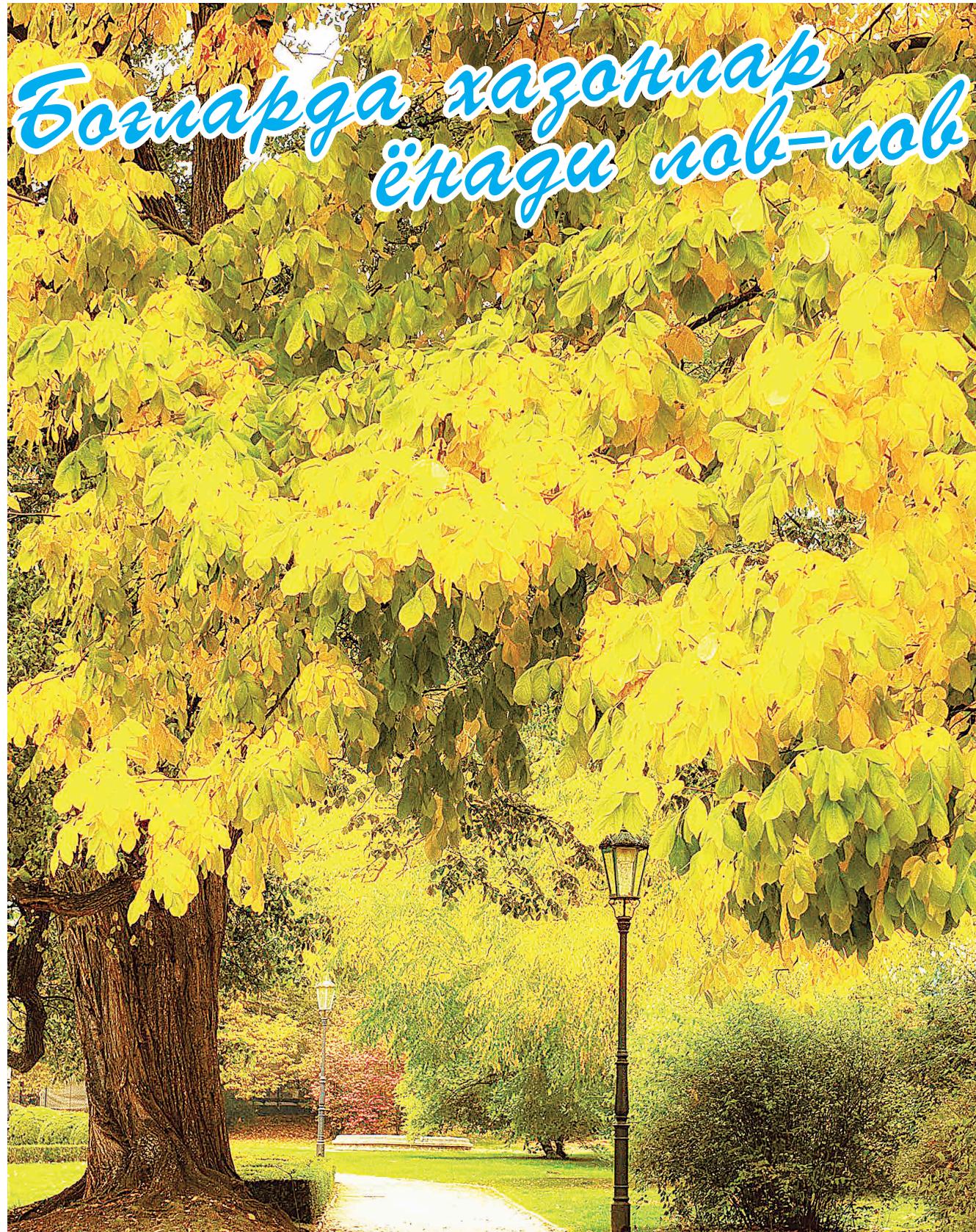
2-бет

Эрнест ХЕМИНГУЭЙ:
**МЕН ҲАМИША
ҶУВЧИ БЎЛИШНИ
ОРЗУ ҚИЛАРДИМ**

"Алвидо, курол!" романининг тугалланиш қисмини кўнглим тўлгунига қадар ўттиз тўққиз марта қайта ёзганман.

8-бет

КУЗ МАНЗАРАЛАРИ

Абдулла ОРИПОВ

Яна далаларга бошлиди ҳаас,
Боғларда ҳаzonлар ёнади лов-лов.

Шоҳларда мезонлар ялтиради хира,
Пойида шивирлар менинг кўйларим.

Куёш ҳам фалакда бамисли рӯё,
У энди ёндирмас, ялтиради фақат.

Дўстларим, бу кузнинг барелари эмас,

Дўстларим, булар ҳам мезонмас сира,

Дўстлар, у ҳам энди куёшмас асло,

Менинг юрагидан тўкилган олов.

Бу менинг чувалган, сўнгсиз ўларим.

Бу олис ёшлиқда қолган муҳаббат.

Хожиакбар ШАЙХОВ

– Ҳа, коинотда ҳаёт жуда ажойиб экан. Айни пайтда, унинг сир ва тилсимотлари ҳануз беҳисоб. Лекин оламдаги кўп жумбоқлар одамзотнинг бекиёс жасорати, бу йўлда берилган кўплаб қурбонлар эвазига ечишган...

3-бет

Борсе ПАНОВ
**ШЕЪРИЯТ ИЧКИ
ОЛАМИНГИЗНИ
ТУБДАН
ЎЗГАРТИРАДИ**

– Шоир пайғамбар эмас, шу сабаб у келажакни башорат қила олмайди, бирор шеърий мўъжиза яратишга қодир. Инсоният шоирлардан гоя олиши, ўтмиш хатоларини тақрорламасликка ўрганиши мумкин. Дунёнинг энг гўзл мўъжизаси саналган шеъриятни инсон ҳаётининг ҳар бир қадамидан топиши мумкин. Масалан, шеъриятдан ўзга борлиқдаги ҳар бир гиёҳнинг сирли шивирларини тинглай олиш кудратини ато қиладиган бирор сирли куч борми?

7-бет

2020 йил учун Адабиёт бўйича Нобель мукофоти соҳибаси деб америкалик шоира Луиза Глюк лойиқ топилди.

“МЕН ТАЙЁР ЭМАСДИМ...”

Шеърият, қарилек ва мукофот ҳайратлари ҳақида

— Нобель хабарини эшитган пайтингизда қай ахволга тушдингиз?

— Соат еттилар атрофи эди, телефон жиринглаб колди. Эндиғина нонушта тайёрлаб бўлгандим. Нариги тарафдаги киши скандинавча лаъжа билан ўзиши Швед академияси котиби эканлигини маълум килгат, менга шундук деди: “Глюк ҳоним, сиз Академиямиз Олий ғенгах томонидан Адабиёт бўйича Нобель мукофотига лойик курниддингиз. Табригимни қабул қилинг”. Унга нима деб жавоб берганимни эслолмайман, лекин ҳазиллашганга ўхшаш нимадир деганим аниқ. Рости, мен тайёр эмасдим.

— Хўш, ҳарбанинг ростлигига ишонч ҳосил қиласга, нима қилдингиз?

— Аввалига, оқ танли, оддийигина американлик шоирини ташлашганига қаттиқ ҳайратларни. Тушунинг уларнинг бўйоридан бир маъно чиқаролмадим. Бироз ўтиб, умуман ҳозир ҳам кўчумни газетчилар, кулогимни эса фотоапаратларнинг чиқ-чики босиб кетди. Одамлар эса менинг қанчалик камсукум, камтарнилгим ҳақида гапириштади. Мен улар ўйлаганичлик ҳокисор эмасман. Бирок ўйлашимча бу унчалик ҳам бироғи эмас, чунки мен оқ танлимак ва бизнинг иркдагилар мукофотнинг барча турларини олиб булишган. Шу сабаб бу вожеа камининг ҳаётидаги алоҳидаги ўзининг ҳам бироғеа унчалик ўшамасди.

— Пандемия пайтидаги изоляцияда кечган ойларнинг ҳақида гапириб бероласизми? Ҳуша кунларда ҳам ёзиша ўзингизда куч топа ондингизми?

— Нима бўлган тақдирда ҳам, менинг ёзиша ўзлабини жуда бетартиб. У бирон жадвал ё тизимга караб ҳаракатланмайди. Мен беш йилдан бери ўзимни охирни ўйк изтироблар домига отган китобни ёзиши билан банд эдим. Бу йил июнинг охирни, август бошлариди ҳеч кутилмаганда янги шеълар ёза бошладим. Энди мен бу шаҳарнинг китобими қандай шакллантириш ва қандай тутгалиши тушишиб олгандим. Бу мен учун мўъказида эди.

Мендаги одаттакин ва ҳамдардлик Covid сабаб яна кайтадан ўйондиги, чунки мен ўзимнинг кундаклик ҳаловатим, васасаларим ва виждан азобим билан тинимизи кураш бошлагандим.

— Янги тўпламингиз нима ҳақида?

— Купаш! Китобда мотам, иғриқ ва оғриқ сероб, бироқ шу билан бирга кувноқ оҳанглар ва сурреалистик ўта тўйинган шеълар ҳам ўрин олган.

Улум ҳақида кўлимидан келганча, мажомлик куригунча ёздим. Умуман олганда, мен ўн ўярклигимда ўзим ҳақида ёзардим. Жуда унчалик чунук, севимайдиган қизалок бўлмаганиман, ҳамма менинг кўрарди. Аммо, улгайиш ва қариси бутик болшка, мурakkab масалас. Сен ўлумга томон қизилзан чизиқида дарбоздек унга яқинлашиб борасан ва бу йўлда ўзингни таърифларкан, доим санаубозек утадиганинг жисмоний ва ақлий барқамоллик ё ўтиклиши боради ё инкизозга юз тутади. Тўплами ёзиш пайти менинг кўп кизиктирган нарса шу будли.

— Сизнинг аксан шеъларнингизда қадим асарлар, классик лирика изларини кўрганимиз ҳолда, уларнинг замонавий назм билан чамбарчас боғлиқлигига гувоҳ бўламиз. Бу услуб асоссан оилавий ришталар ва бошқа мусносабатлар ҳақида сўз юритганингизда кузатилиди. Бу мифик архиетин ва шакллар, ривотлар, сизга нимадир англатади? Умуман, уларнинг сиз шеър орқали айтмоқчи бўлган гаплигиздаги маъненинг кучайтириб беришга қандай алоқаси бор?

— Ўзининг болалик хотирапаридан хомаше сифатида фойдаланадиган ҳар қандай ижодкор борки, болалигига ўзига оғриқ берган, ўзини бахтили ҳис килишига замин яратган ва қизиқтирган нарсалар ҳақида ўзи билмаган ҳолда

важидон азобим билан тинимизи кураш бошлагандим.

— Янги тўпламингиз нима ҳақида?

— Купаш! Китобда мотам, иғриқ ва оғриқ сероб, бироқ шу билан бирга кувноқ оҳанглар ва сурреалистик ўта тўйинган шеълар ҳам ўрин олган.

Улум ҳақида кўлимидан келганча, мажомлик куригунча ёздим. Умуман олганда, мен ўн ўярклигимда ўзим ҳақида ёзардим. Жуда унчалик чунук, севимайдиган қизалок бўлмаганиман, ҳамма менинг кўрарди. Аммо, улгайиш ва қариси бутик болшка, мурakkab масалас. Сен ўлумга томон қизилзан чизиқида дарбоздек унга яқинлашиб борасан ва бу йўлда ўзингни таърифларкан, доим санаубозек утадиганинг жисмоний ва ақлий барқамоллик ё ўтиклиши боради ё инкизозга юз тутади. Тўплами ёзиш пайти менинг кўп кизиктирган нарса шу будли.

— Сизнинг аксан шеъларнингизда қадим асарлар, классик лирика изларини кўрганимиз ҳолда, уларнинг замонавий назм билан чамбарчас боғлиқлигига гувоҳ бўламиз. Бу услуб асоссан оилавий ришталар ва бошқа мусносабатлар ҳақида сўз юритганингизда кузатилиди. Бу мифик архиетин ва шакллар, ривотлар, сизга нимадир англатади? Умуман, уларнинг сиз шеър орқали айтмоқчи бўлган гаплигиздаги маъненинг кучайтириб беришга қандай алоқаси бор?

— Ўзининг болалик хотирапаридан хомаше сифатида фойдаланадиган ҳар қандай ижодкор борки, болалигига ўзига оғриқ берган, ўзини бахтили ҳис килишига замин яратган ва қизиқтирган нарсалар ҳақида ўзи билмаган ҳолда

важидон азобим билан тинимизи кураш бошлагандим.

— Янги тўпламингиз нима ҳақида?

— Купаш! Китобда мотам, иғриқ ва оғриқ сероб, бироқ шу билан бирга кувноқ оҳанглар ва сурреалистик ўта тўйинган шеълар ҳам ўрин олган.

Улум ҳақида кўлимидан келганча, мажомлик куригунча ёздим. Умуман олганда, мен ўн ўярклигимда ўзим ҳақида ёзардим. Жуда унчалик чунук, севимайдиган қизалок бўлмаганиман, ҳамма менинг кўрарди. Аммо, улгайиш ва қариси бутик болшка, мурakkab масалас. Сен ўлумга томон қизилзан чизиқида дарбоздек унга яқинлашиб борасан ва бу йўлда ўзингни таърифларкан, доим санаубозек утадиганинг жисмоний ва ақлий барқамоллик ё ўтиклиши боради ё инкизозга юз тутади. Тўплами ёзиш пайти менинг кўп кизиктирган нарса шу будли.

— Сизнинг аксан шеъларнингизда қадим асарлар, классик лирика изларини кўрганимиз ҳолда, уларнинг замонавий назм билан чамбарчас боғлиқлигига гувоҳ бўламиз. Бу услуб асоссан оилавий ришталар ва бошқа мусносабатлар ҳақида сўз юритганингизда кузатилиди. Бу мифик архиетин ва шакллар, ривотлар, сизга нимадир англатади? Умуман, уларнинг сиз шеър орқали айтмоқчи бўлган гаплигиздаги маъненинг кучайтириб беришга қандай алоқаси бор?

— Ўзининг болалик хотирапаридан хомаше сифатида фойдаланадиган ҳар қандай ижодкор борки, болалигига ўзига оғриқ берган, ўзини бахтили ҳис килишига замин яратган ва қизиқтирган нарсалар ҳақида ўзи билмаган ҳолда

важидон азобим билан тинимизи кураш бошлагандим.

— Янги тўпламингиз нима ҳақида?

— Купаш! Китобда мотам, иғриқ ва оғриқ сероб, бироқ шу билан бирга кувноқ оҳанглар ва сурреалистик ўта тўйинган шеълар ҳам ўрин олган.

Улум ҳақида кўлимидан келганча, мажомлик куригунча ёздим. Умуман олганда, мен ўн ўярклигимда ўзим ҳақида ёзардим. Жуда унчалик чунук, севимайдиган қизалок бўлмаганиман, ҳамма менинг кўрарди. Аммо, улгайиш ва қариси бутик болшка, мурakkab масалас. Сен ўлумга томон қизилзан чизиқида дарбоздек унга яқинлашиб борасан ва бу йўлда ўзингни таърифларкан, доим санаубозек утадиганинг жисмоний ва ақлий барқамоллик ё ўтиклиши боради ё инкизозга юз тутади. Тўплами ёзиш пайти менинг кўп кизиктирган нарса шу будли.

— Сизнинг аксан шеъларнингизда қадим асарлар, классик лирика изларини кўрганимиз ҳолда, уларнинг замонавий назм билан чамбарchas боғлиқлигига гувоҳ бўламиз. Бу услуб асоссан оилавий ришталар ва бошқа мусносабатлар ҳақида сўз юритганингизда кузатилиди. Бу мифик архиетин ва шакллар, ривотлар, сизга нимадир англатади? Умуман, уларнинг сиз шеър орқали айтмоқчи бўлган гаплигиздаги маъненинг кучайтириб беришга қандай алоқаси бор?

— Ўзининг болалик хотирапаридан хомаше сифатида фойдаланадиган ҳар қандай ижодкор борки, болалигига ўзига оғриқ берган, ўзини бахтили ҳис килишига замин яратган ва қизиқтирган нарсалар ҳақида ўзи билмаган ҳолда

важидон азобим билан тинимизи кураш бошлагандим.

— Янги тўпламингиз нима ҳақида?

— Купаш! Китобда мотам, иғриқ ва оғриқ сероб, бироқ шу билан бирга кувноқ оҳанглар ва сурреалистик ўта тўйинган шеълар ҳам ўрин олган.

Улум ҳақида кўлимидан келганча, мажомлик куригунча ёздим. Умуман олганда, мен ўн ўярклигимда ўзим ҳақида ёзардим. Жуда унчалик чунук, севимайдиган қизалок бўлмаганиман, ҳамма менинг кўрарди. Аммо, улгайиш ва қариси бутик болшка, мурakkab масалас. Сен ўлумга томон қизилзан чизиқида дарбоздек унга яқинлашиб борасан ва бу йўлда ўзингни таърифларкан, доим санаубозек утадиганинг жисмоний ва ақлий барқамоллик ё ўтиклиши боради ё инкизозга юз тутади. Тўплами ёзиш пайти менинг кўп кизиктирган нарса шу будли.

— Сизнинг аксан шеъларнингизда қадим асарлар, классик лирика изларини кўрганимиз ҳолда, уларнинг замонавий назм билан чамбарchas боғлиқлигига гувоҳ бўламиз. Бу услуб асоссан оилавий ришталар ва бошқа мусносабатлар ҳақида сўз юритганингизда кузатилиди. Бу мифик архиетин ва шакллар, ривотлар, сизга нимадир англатади? Умуман, уларнинг сиз шеър орқали айтмоқчи бўлган гаплигиздаги маъненинг кучайтириб беришга қандай алоқаси бор?

— Ўзининг болалик хотирапаридан хомаше сифатида фойдаланадиган ҳар қандай ижодкор борки, болалигига ўзига оғриқ берган, ўзини бахтили ҳис килишига замин яратган ва қизиқтирган нарсалар ҳақида ўзи билмаган ҳолда

важидон азобим билан тинимизи кураш бошлагандим.

— Янги тўпламингиз нима ҳақида?

— Купаш! Китобда мотам, иғриқ ва оғриқ сероб, бироқ шу билан бирга кувноқ оҳанглар ва сурреалистик ўта тўйинган шеълар ҳам ўрин олган.

Улум ҳақида кўлимидан келганча, мажомлик куригунча ёздим. Умуман олганда, мен ўн ўярклигимда ўзим ҳақида ёзардим. Жуда унчалик чунук, севимайдиган қизалок бўлмаганиман, ҳамма менинг кўрарди. Аммо, улгайиш ва қариси бутик болшка, мурakkab масалас. Сен ўлумга томон қизилзан чизиқида дарбоздек унга яқинлашиб борасан ва бу йўлда ўзингни таърифларкан, доим санаубозек утадиганинг жисмоний ва ақлий барқамоллик ё ўтиклиши боради ё инкизозга юз тутади. Тўплами ёзиш пайти менинг кўп кизиктирган нарса шу будли.

— Сизнинг аксан шеъларнингизда қадим асарлар, классик лирика изларини кўрганимиз ҳолда, уларнинг замонавий назм билан чамбарchas боғлиқлигига гувоҳ бўламиз. Бу услуб асоссан оилавий ришталар ва бошқа мусносабатлар ҳақида сўз юритганингизда кузатилиди. Бу мифик архиетин ва шакллар, ривотлар, сизга нимадир англатади? Умуман, уларнинг сиз шеър орқали айтмоқчи бўлган гаплигиздаги маъненинг кучайтириб беришга қандай алоқаси бор?

— Ўзининг болалик хотирапаридан хомаше сифатида фойдаланадиган ҳар қандай ижодкор борки, болалигига ўзига оғриқ берган, ўзини бахтили ҳис килишига замин яратган ва қизиқтирган нарсалар ҳақида ўзи билмаган ҳолда

важидон азобим билан тинимизи кураш бошлагандим.

— Янги тўпламингиз нима ҳақида?

— Купаш! Китобда мотам, иғриқ ва оғриқ сероб, бироқ шу билан бирга кувноқ оҳанглар ва сурреалистик ўта тўйинган шеълар ҳам ўрин олган.

Улум ҳақида кўлимидан келганча, мажомлик куригунча ёздим. Умуман олганда, мен ўн ўярклигимда ўзим ҳақида ёзардим. Жуда унчалик чунук, севимайдиган қизалок бўлмаганиман, ҳамма менинг кўрарди. Аммо, улгайиш ва қариси бутик болшка, мурakkab масалас. Сен ўлумга томон қизилзан чизиқида дарбоздек унга яқинлашиб борасан ва бу йўлда ўзингни таърифларкан, доим санаубозек утадиганинг жисмоний ва ақлий барқамоллик ё ўтиклиши боради ё инкизозга юз тутади. Тўплами ёзиш пайти менинг кўп к

Иғи келмайди сира...
Газабдан қараган кўз.
Бу йўлларнинг яхидек
Лабимда қотипти сўз.
Қошлар, киприклар қирор –
Юраман хушсиз, хайрон.
Корним оч, эсга келмас
Халтамдаги гиштдек нон...
Куйган уйларда увлар
Қиши қуони бетиним.
Танҳо кезаман. Инглар
Юрагимда Ватаним.

ЎЗБЕК ҚИЗИГА

Нечун сенинг юзларингда
Қайгу-алам ўти тошар?
Ёник, маҳзун куйларингда
Қалб эзувчи бир нола бор.
Қўқда кеэган эрк қушларин
Нағмасини тинглолмадинг.
Зулматларни оташлар-ла
Ёқиб, эркни кучолмадинг.
Букун ортиқ баҳор ўлди,
Ҳар ёқ чекач билан тўлди.
Богчалардан сен узоқда,
Юзинг япкор каби сўлди.
Эй, Шарқ қизи, энди кўрка,
Кишанлардан, занжирлардан,
Кулликларни йикуб ташла!
Олқиши сепай чечаклардан...

БУЛОҚЛАР ЁНИДА

Нағмангиз, хой, мунча ёник,
Тинглар сизни бутун борлиқ.
Ойнинг олтин кокиллари
Кўйнингизда очик-сочик.
Шод булоқлар, нағма чопинг!
Чўпонларнинг кўнглини олинг.
Сизга эмди боғланнишман,
Кочманг мэндан, бир оз қолинг!
Бир оз сўнгра күёш боқар,
Уфқларга лота тақар.
Билмам, сизга налар сўзлаб,
Кўксигизни ўт-ла ёқар.
Уваларга нағма сочиб,
Чўпон дилин гулдек очиб,
Кувишиасиз, шод булоқлар,

Булутлар сочинга кўз ёшим каби...

Узокларга мендан қочиб,
Ёш кўнглимга жўшиб оқди
Тотли, кувноқ кўйларингиз,
Ўқисиз руҳим қанот қоқди.
Қучсин сизни, кўл очингиз,
Эй табиат шоирлари!

Булутлар сочинга кўз ёшим каби
Томчилаб ўтдишар бинафшазорда,
Кўз ёшим аралаш юрагим фами
Ёзилиб кетганди бир чох баҳорда.
Булутлар қалдираб кечди ўт чақиб,
Чўпон уйусига томчилар томди.
Сочларнинг ёмғирдан гавхарлар тақиб,
Куллардин, бўқишилар менга илҳомди.
Ҳар баҳор сургайди бинафшазорга,
Гулларнинг кўзидан, нозик хидидан
Ёдимга тушади эски хотира.
Бинафа шоирар кўз томчидан...

Тепага чиқамен, сойга тушамен,
Ё гаранг тошпарга жим сунямен,
Ё булоқ бошида бир чўпон каби
Ястаниб бир лаҳза ўйта толамен.
Жўшади булоқнинг кумуш ёшлари,
Ҳам мунгли, ҳам ширин жилдешлари
Буралиб, кўқатлар ичидан чопар,
Узилган марварид ярқиравшлари.
Кундизнинг шўлхиги ҳар ерда улфат,
Ҳар ерда гулларнинг саломи эсар:
Булутлар тепага кўнар бир мудат.
Шуълалар, соялар бирга тентирадар.
“Дунинг шашомак ёғсан!” – бир сас
Ҳаво оптинида жаранглаб учар;
Узоқ бир ўтвада патефон тимас,
Орзуласар сийнага симмасдан тошар...

ПУШКИН

Олтин мисраларга нақшланган фикр,
Қалбинг қўшидан куюлган туййу –
Сўнмайди, эй шоир, ўтса юз аср,
Хайкалнинг сингари чидамли, тунх у.
Тошларни чанг қўлиб учирар замон,
Бир учун йўқотмас шеъринг ёлкини.

Ойбек XX аср ўзбек адабиётининг ривожига саломки хисса кўшган улуг адиб, шоир, олим, жамоат арбобидир. У адабиётга 1926 йили чоп этилган «Тўйгулар» шеърий тўплами билан кириб келган. Шоир тарихий ва замонавий мавзуларда йигрмага яқин достонлар яратган. Ойбек шеърияти ниҳоятда гўзал бўлиб, ўзининг содда, равон ва ифодали тиљда, бой ва ранг-баранг та-свирий воситаларда яратилганлиги билан алоҳида ажralib туради. Ойбек асарлари ўзбек адабиётининг жаҳонор шуҳратини янада оширади. Устоуз маҳорати ўш ижодкорлар учун ижод дорилғунчига айланди. Унинг ўлмас асарлари маънавий хазинамиздан мустаҳкам ўрин олди ва умуммалҳ мулкни бўлиб қолди.

Ойбек (1905-1968)

Боғчанг бир баҳорга ҳамиша макон, Севади ҳар кўнгил, ҳар хаёл уни! Санъатнинг энг юксак чўкиш тошидан Оқди фикрларинг кенди доирага: Оқ шула мавж урган тоглар бошидан Гувиллаб отилган соф бир шалопа... Эркин манбалардан эсди илҳоминг; Ҳислар, кечинмалар тоза ва латиф, Шўх нозлар, севинчлар кўйлаган созинг Ҳайқирав, чакирав, дам инграр ҳафи... Қайғиҳам ҳам нашвандай, юлдуздан порлок, Қалбинг оташидай иссиқ ва яқин, Ёзиғи ёнмар киби қўз ёшинг ҳайнок: Ювиб, яшнатади қалблар гулшанин. Ҳаёт, табиятнинг чексиз оҳанги, Саноқиз рангила шеъринг ярқирав. Ҳур, магур бошингда шон гулдастаси Нурига юлдузлар кўдан сукланар. Юксак амалларни этдин тараннум, Қўшиғинг хур кўнгил, эркинг овози! Ҳайқиридин, титради қирли тож, зулм, Итадрин қишинада яшаринг ярқирав. У заррин кийимли разил ва олчок Жалдолада қон томган кўйларни ила Ҳар бир одимлар кўйдилар тузок, Қалбинга сандидилар минг заҳар иғана! Санъат оташидан улар бегона

Боғчанг бир баҳорга ҳамиша макон, Севади ҳар кўнгил, ҳар хаёл уни! Санъатнинг энг юксак чўкиш тошидан Оқди фикрларинг кенди доирага: Оқ шула мавж урган тоглар бошидан Гувиллаб отилган соф бир шалопа... Эркин манбалардан эсди илҳоминг; Ҳислар, кечинмалар тоза ва латиф, Шўх нозлар, севинчлар кўйлаган созинг Ҳайқирав, чакирав, дам инграр ҳафи... Қайғиҳам ҳам нашвандай, юлдуздан порлок, Қалбинг оташидай иссиқ ва яқин, Ёзиғи ёнмар киби қўз ёшинг ҳайнок: Ювиб, яшнатади қалблар гулшанин. Ҳаёт, табиятнинг чексиз оҳанги, Саноқиз рангила шеъринг ярқирав. Ҳур, магур бошингда шон гулдастаси Нурига юлдузлар кўдан сукланар. Юксак амалларни этдин тараннум, Қўшиғинг хур кўнгил, эркинг овози! Ҳайқиридин, титради қирли тож, зулм, Итадрин қишинада яшаринг ярқирав. У заррин кийимли разил ва олчок Жалдолада қон томган кўйларни ила Ҳар бир одимлар кўйдилар тузок, Қалбинга сандидилар минг заҳар иғана!

Бирок ота қизни худбинлиқда айлаб янглиштирилди. Шахноза эркинликка бўлган табий талабини изҳор киши билан бирга бу масъулиятни сафардаги ўз ўрнини, ўзига ажратилган ролни аниқроқ билди олмокни бўлаштади, холос.

Бирок ота қизни худбинлиқда айлаб янглиштирилди. Шахноза эркинликка бўлган табий талабини изҳор киши билан бирга бу масъулиятни сафардаги ўз ўрнини, ўзига ажратилган ролни аниқроқ билди олмокни бўлаштади, холос.

Қиз дилидаги кўркув янада қучаганини хис кипаркан, бирдан ўзининг кечикмай бор пульта бориши лозимлигини сизди. Ахир, дадаси, химоя майдонини ишга сол, деб бежиз бўйрук бермади-ку. Онасининг ахволи оғирга ўхшайди, отаси у билан овора... Ҳозир факат Шахнозагина фалокатнинг олдини олиши мумкин!

Қиз дилидаги кўркув янада қучаганини хис кипаркан, бирдан ўзининг кечикмай бор пульта бориши лозимлигини сизди. Ахир, дадаси, химоя майдонини ишга сол, деб бежиз бўйрук бермади-ку. Онасининг ахволи оғирга ўхшайди, отаси у билан овора... Ҳозир факат Шахнозагина фалокатнинг олдини олиши мумкин!

Қиз дилидаги кўркув янада қучаганини хис кипаркан, бирдан ўзининг кечикмай бор пульта бориши лозимлигини сизди. Ахир, дадаси, химоя майдонини ишга сол, деб бежиз бўйрук бермади-ку. Онасининг ахволи оғирга ўхшайди, отаси у билан овора... Ҳозир факат Шахнозагина фалокатнинг олдини олиши мумкин!

Қиз дилидаги кўркув янада қучаганини хис кипаркан, бирдан ўзининг кечикмай бор пульта бориши лозимлигини сизди. Ахир, дадаси, химоя майдонини ишга сол, деб бежиз бўйрук бермади-ку. Онасининг ахволи оғирга ўхшайди, отаси у билан овора... Ҳозир факат Шахнозагина фалокатнинг олдини олиши мумкин!

Қиз дилидаги кўркув янада қучаганини хис кипаркан, бирдан ўзининг кечикмай бор пульта бориши лозимлигини сизди. Ахир, дадаси, химоя майдонини ишга сол, деб бежиз бўйрук бермади-ку. Онасининг ахволи оғирга ўхшайди, отаси у билан овора... Ҳозир факат Шахнозагина фалокатнинг олдини олиши мумкин!

Қиз дилидаги кўркув янада қучаганини хис кипаркан, бирдан ўзининг кечикмай бор пульта бориши лозимлигини сизди. Ахир, дадаси, химоя майдонини ишга сол, деб бежиз бўйрук бермади-ку. Онасининг ахволи оғирга ўхшайди, отаси у билан овора... Ҳозир факат Шахнозагина фалокатнинг олдини олиши мумкин!

Қиз дилидаги кўркув янада қучаганини хис кипаркан, бирдан ўзининг кечикмай бор пульта бориши лозимлигини сизди. Ахир, дадаси, химоя майдонини ишга сол, деб бежиз бўйрук бермади-ку. Онасининг ахволи оғирга ўхшайди, отаси у билан овора... Ҳозир факат Шахнозагина фалокатнинг олдини олиши мумкин!

Қиз дилидаги кўркув янада қучаганини хис кипаркан, бирдан ўзининг кечикмай бор пульта бориши лозимлигини сизди. Ахир, дадаси, химоя майдонини ишга сол, деб бежиз бўйрук бермади-ку. Онасининг ахволи оғирга ўхшайди, отаси у билан овора... Ҳозир факат Шахнозагина фалокатнинг олдини олиши мумкин!

Қиз дилидаги кўркув янада қучаганини хис кипаркан, бирдан ўзининг кечикмай бор пульта бориши лозимлигини сизди. Ахир, дадаси, химоя майдонини ишга сол, деб бежиз бўйрук бермади-ку. Онасининг ахволи оғирга ўхшайди, отаси у билан овора... Ҳозир факат Шахнозагина фалокатнинг олдини олиши мумкин!

Қиз дилидаги кўркув янада қучаганини хис кипаркан, бирдан ўзининг кечикмай бор пульта бориши лозимлигини сизди. Ахир, дадаси, химоя майдонини ишга сол, деб бежиз бўйрук бермади-ку. Онасининг ахволи оғирга ўхшайди, отаси у билан овора... Ҳозир факат Шахнозагина фалокатнинг олдини олиши мумкин!

Қиз дилидаги кўркув янада қучаганини хис кипаркан, бирдан ўзининг кечикмай бор пульта бориши лозимлигини сизди. Ахир, дадаси, химоя майдонини ишга сол, деб бежиз бўйрук бермади-ку. Онасининг ахволи оғирга ўхшайди, отаси у билан овора... Ҳозир факат Шахнозагина фалокатнинг олдини олиши мумкин!

Қиз дилидаги кўркув янада қучаганини хис кипаркан, бирдан ўзининг кечикмай бор пульта бориши лозимлигини сизди. Ахир, дадаси, химоя майдонини ишга сол, деб бежиз бўйрук бермади-ку. Онасининг ахволи оғирга ўхшайди, отаси у билан овора... Ҳозир факат Шахнозагина фалокатнинг олдини олиши мумкин!

Қиз дилидаги кўркув янада қучаганини хис кипаркан, бирдан ўзининг кечикмай бор пульта бориши лозимлигини сизди. Ахир, дадаси, химоя майдонини ишга сол, деб бежиз бўйрук бермади-ку. Онасининг ахволи оғирга ўхшайди, отаси у билан овора... Ҳозир факат Шахнозагина фалокатнинг олдини олиши мумкин!

Қиз дилидаги кўркув янада қучаганини хис кипаркан, бирдан ўзининг кечикмай бор пульта бориши лозимлигини сизди. Ахир, дадаси, химоя майдонини ишга сол, деб бежиз бўйрук бермади-ку. Онасининг ахволи оғирга ўхшайди, отаси у билан овора... Ҳозир факат Шахнозагина фалокатнинг олдини олиши мумкин!

Қиз дилидаги кўркув янада қучаганини хис кипаркан, бирдан ўзининг кечикмай бор пульта бориши лозимлигини сизди. Ахир, дадаси, химоя майдонини ишга сол, деб бежиз бўйрук бермади-ку. Онасининг ахволи оғирга ўхшайди, отаси у билан овора... Ҳозир факат Шахнозагина фалокатнинг олдини олиши мумкин!

Қиз дилидаги кўркув янада қучаганини хис кипаркан, бирдан ўзининг кечикмай бор пульта бориши лозимлигини сизди. Ахир, дадаси, химоя майдонини ишга сол, деб бежиз бўйрук бермади-ку. Онасининг ахволи оғирга ўхшайди, отаси у билан овора... Ҳозир факат Шахнозагина фалокатнинг олдини олиши мумкин!

Қиз дилидаги кўркув янада қучаганини хис кипаркан, бирдан ўзининг кечикмай бор пульта бориши лозимлигини сизди. Ахир, дадаси, химоя майдонини ишга сол, деб бежиз бўйрук бермади-ку. Онасининг ахволи оғирга ўхшайди, отаси у билан овора... Ҳозир факат Шахнозагина фалокатнинг олдини олиши мумкин!

Қиз дилидаги кўркув янада қучаганини хис кипаркан, бирдан ўзининг кечикмай бор пульта бориши лозимлигини сизди. Ахир, дадаси, химоя майдонини ишга сол, деб бежиз бўйрук бермади-ку. Онасининг ахволи оғирга ўхшайди, отаси у билан овора... Ҳозир факат Шахнозагина фалокатнинг олдини олиши мумкин!

Қиз дилидаги кўркув янада қучаганини хис кипаркан, бирдан ўзининг кечикмай бор пульта бориши лозимлигини сизди. Ахир, дадаси, химоя майдонини ишга сол, деб бежиз бўйрук бермади-ку. Онасининг ахволи оғирга ўхшайди, отаси у билан овора... Ҳозир факат Шахнозагина фалокатнинг олдини олиши мумкин!

Қиз дилидаги кўркув янада қучаганини хис кипаркан, бирдан ўзининг кечикмай бор пульта бориши лозимлигини сизди. Ахир, дадаси, химоя майдонини ишга сол, деб бежиз бўйрук бермади-ку. Онасининг ахволи оғирга ўхшайди, отаси у билан овора... Ҳозир факат Шахнозагина фалокатнинг олдини олиши мумкин!

</

Энди бахтли бўлай, бироз қўйиб бер

ЖАРОХАТ ИЗЛАРИ

Севгум ҳар узсанган пайт
Танимга ёйилган оғир роҳетни –
Тарқ этилмиш дарахт вукуди ичра
Булутлар руҳида сузган ёғирлар
Қўлларининг кўзлардан узоқ
Муаллақ кабутар қанотига тегиб турмогин

Энди бахтли бўлай, бироз қўйиб бер
Ва руҳимга топширилган тизигини
Кўзгуларга боқом энди нарови,
Ўчирад кечанинг көр яримдаги
Үсса чирогини шиддатим билан

Айт, қандай етишай мен ўз чўқимга
Ва қандай титратай муз боссан қалбни
Бу йўлдан ўтганлар қуёш юзига
Тушган магур соямидир ахир
Ай, эрта купашин ўйламонгимга
Изн бер, мунтазир деразалар ҳам

Кўрдим яраларнинг соғаймаганин
Ва кўрдим жароҳат жароҳатларин
Тушкан тушлар эди асло керакмас
Айт, солдингми сафархалтантага
Энг майда буюмлар улуғворлигин?..

Ховучларим энди бўлолмагай
Ёмғирга ошён
Кўксим титрар эди япроқсизлидан
О, кўлингни кўйиб кетдинг сескани –
Юрагим уришдан тўхтаган эди

Энди кўркитмагай мени ўз соям
Дунёни кўзимда аксланганидек
Ва сўзининг чинакам рақс этганидек
Завклана бошладим бирдан, билдирмай
Қорага бўяйман хотираларни
Рангин оғриклидан бутқул воз кечиб
Чунки қалбим ҳамон кўлдир, шалаббо
Тирикликиннинг аччиқ, нордон сувидан

ТУН ЗУЛМАТИ

Тунлар ўзин қандай қорайтиради
Худди тонг мангуга отмагай энди
Халтасин чанглаб жим кутар зулмат

Соатларни оралаган етти новда ва
Япрокдан заминга тушиб келгувчи
Дўзахда ёйилган ўлим хабарин
Кулоқни тўлдириган қаргалар саси

Ва яна ким билгай унинг бенишон
Фарёдлари қайга бўлмишидир гойий
Табиат, ёрдаминг энди керакмас,
Боқка мусичадек ётвормар ортиқ.
Энди кул эмасман мен ҳеч кимсага.

Из бермам гарби исиммининг
Номаълум асрда қолиб кетмоқлигига

Хийлакор туманнинг ич-ичларига

Сингимоги учун кўёш ранги тош

Шахарни тўлдириган бу мусофирилар
Илтифот изнида бир фохишидир
Омон ўйк, ёмғир ўйк, ҳатто соҳил ўйк,
Ҳатто қайтмоқликини истасан ҳам сен

Қайтолмассан энди бу манозилга
Манбайи номаълум ҳаво кенглигин

Ва туннинг олмосдек зулмати ичра

Бир йўқолган ёмғир
Ёмғир ёғар эди кераксиз ерга
Зотан, етар эди бир пиёла сув
Қиёфам бошланган,

Оёқларим эса охир топган жой
Шалаббоман, осмон кетди илвираби

Мен тушдим осмоннинг зах ўрасига.

Мендан газабланма.
Биласан, нақадар севаман ахир
Юлдузларга яқин ҳарир кунларни

Кўёш түғилган куннинг ёруғ онига
Япрок ташлаб ўтар ўтган кунларим.

Энди хис қилгайман,
Мангу коинотнинг қоқ ўртасига

Тўкилади узилган яроқ
Қўлларимда қолган асорат янглиғ

Қаёрга учирсам, кетар сарсари

Ортимда қолади ёвуз ёғизлиқ

Чиқарган беармон дод садолари

Ахир айтъяманку,
Кўникимоги керак шовқин ичра кезган

жимлик руҳига

Энди ўзим ёлиб кўйдим. Ха-
вотир олманд. Сира қайтурманд.

– Хавотир борасида сўзламай

қўяқолинг. Аммо бу бинода кўп

одам яшайди, албатта, ҳамсо-
ларининг хаммаси билан та-

нишман, аксарияти энди ишдан

кайтапти, мабодо, кўшнинларим

тасодифан сұхбатимизни эшитиб

колса, бу ерда нима бўлаётгани-
ни кўриш учун эшикни бемалол

очишлари мумкин. Шундай бўли-

шимага керак. Одамлар ишдан чар-

чаб қайтиши, тунги ўйкудан бурун

ким ҳам ороми бузилиши истарди.

Ўзингиз ҳам буни яхши биласиз,

шундай экан, эшикни ёпиша ижо-

зат беринг!

– Хўш, нима ёбти шунга? Ни-

мадан кўркасиз? Менга деса, бу-

тун бинодагилар келсин. Яна қай-

тарип айтаман: аллақақон эшикни

ёлиб кўйдим. Ёки сиз, фақат мен

эшикпари ёлиб кўя оламан, деб

ўйлайсизми? Эшикни ҳатто калит

билифлаб ҳам кўйдим.

– У ҳолда ҳаммаси жойдай. Бош-

ка ҳеч нарса ҳоҳламайман. Аммо

калит билан кўпфлаш шартмасди.

Таклиф қилмасидан келган экан-

сиз, марҳамат, бемалол жойлашиб

олинг. Каминанинг меҳмонисиз.

майман, айниқса, шундай зулмат

иҷида. Дарвоже, чирокни ёқсангиз,

дуруст бўларди. Йўк, яхшиси, ке-

ракмас. Нима қилтандаям, менга

таҳдид қилганингизни эътиборга

оламан.

– Бу nimas? Сизга таҳдид қил-

дими? Худо хайрингизни берсин.

Ахир, камина ниҳоят келганингиз-

дан хурсандман. „Nihoyat“, деди.

Нега чунки жуда кеч бўлиб қолди.

Нега чунки жуда кеч бўлиб

Тоза бир ёмнирлар ёғса кун бўйи

Сенга монанд эмастур ҳеч ким хайли башар ичра,
Малаксан, ё парилар сарвари, эй хўблар шоҳи.

ФЕРУЗ

1

Сиз кулсангиз
безубор куласиз
карзга бериб туринг хаёлингизни

Сехру жоду ичра
караб кўйсангиз
сиргалиб тушади
бир фасл
нигоҳингиздан

Хаёлимга ботар
киприкларнинг
хаёл сарҳадида
ширин бир оғриқ

Сиз кулсангиз
безубор куласиз
нурдан ясалгани кулгингиз

Хижроннинг кўргошин дақиқалари
бостириб келаркан
табассум соясин
хаво каби асрайман

Шундан чора топаман фақат
хавонинг ҳақига
қилиб ибодат

Сиз кулсангиз
безубор куласиз
шаффо бир дунёдан биз томон қараб

2

Бир қатра
юлдузи ушатиб
юлдуз оловида исинамиз
келинг

Шаҳло кўзларнинг ила
янада баландроқ ёқинг
оловни

Кенгрок очинг
кўкрак қафасимиз
тор бу оламни

Олами нутиб
сиз берган
олам илия яшаймиз кейин

Сиз ёқкан оловга
исиниб
покланиб оламиз қайта ва қайта

Юлдуз гулханига
чорланг барчани

Тўрт фасл
тун капалаги каби
гулхан теграсида чир айланади

Бир парча
кор ташлаб ўтади қаҳратон

Кўклиам қип-қизил
гулларни
кўшар оловга
олов тилларига акси тушади

Ёз марварид мевасини
оҳиста ташлайди
оловга

Кузак эса
кул-курук келар
бироз кутуб турар-да
уч фасл ҳадисининг
ифорларига
жийда гулин ҳидини
кўшиб кетади

Сўнг эса бошланар
сармастлар рақси
Биз Дунёни унутамиш
бизни унтиб
жўнаб қолар масти бўлган Дунё

Хар битта томиримга
зулминги жо айладинг
менга зулм қўлдинг сен
киприклар ҳам киприкмас
кўз нурини
сўруви
нозик қаро зулукдир

Бу мўтадил қотиллик
фақат сенга
мунособ

Зулфингдаги тонгларни
маҳбуслика саклайсан
хар битта тонгни таққил
маржон мунҷоқ
сафиға

Қачонки
“Сочилган сочингдай
сочинса сирин”¹
сен қайтиб
оласан
зулминги

Истрофил сурини
чалгунича то
абадий ўйкуда
ётган бандадек
бандилиқда зерикдим

Тупрок бўлсан эди кошки
менга тушсади изингиз
хаво бўлсан эди
нигоҳингиз ила силансам

Майда ташвишларнинг
куршовида мен
кичрайиб боряпман
шу йўсин тобора
кичраявэрсан
ўйли билмай қолурман ҳатто

Азоири руҳимни
менсимиай ўтар
ниҳоятда митти
руҳимни менинг

Ва рўзи маҳшарда
кулогимга чалинмас
Истрофил сурининг йўғон овози

Шунда шафқат қилинг
менга

ФЕРУЗ

Яқинроқ келиб
кўзларнинг ила уйғотинг

Минг битта жаннатнинг
фарогати бор
Сиз ташлаган битта нигоҳда

Сизни соғиндим

Кўнгиллар
ва кўзлар
сўзлашадиган шундай кун якин

Фақат менга атальгандир
сизнинг кўнглингиз
фақат мен учун
нур сочади сизнинг кўзингиз

Сиз яшамоқлик
учунмас
менинг севгим учун
топгансиз таваллуд

Гул баргига ялтиллаб
турган шабнамдек
тоза бир ёмнирлар
ёғсайди кун бўйи

Булбул ноласидек
момоқалдирок
Адам саҳросига
ҳайдаса бизни

Нотаниш чечаклар ифори
Адам саҳросини
тутиб кетаркан
бизга ёки қолар бу алпоз юрмак

Макон йўқ бу ерда
замон йўқ
демак абадият
йўқдир бутунлай

Бироқ соғинч бор
зим-зиёлиқда
тилларанг нуқтадек
думалоқ соғинч

Мен сизни заминда
соғинган эдим
Адам саҳросида
соғиндим яна

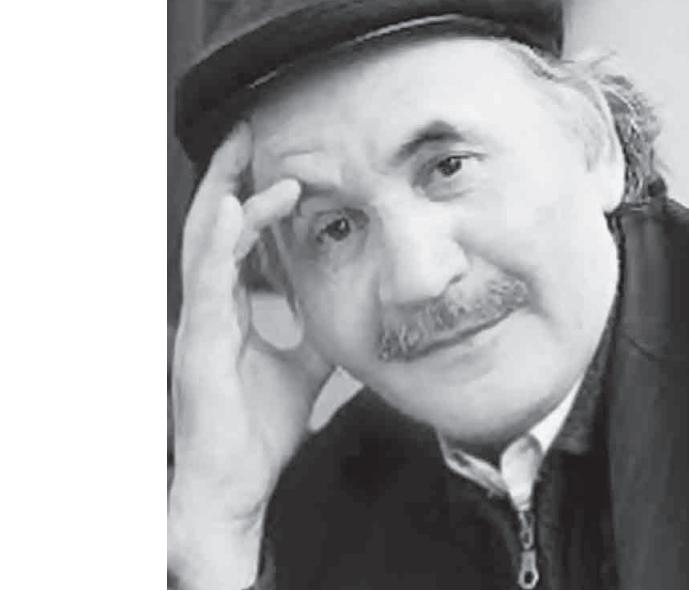
Менда ҳеч нарса йўқ
соғинчдан бошқа
бахтим шудир
бахтсизлигим шу

Менга Ёғизликни раво кўрмагил
шафқатсиз бўлмагил бу қадар
ҳеч кайси маконда
танҳо яшамагай билгин Ёғизлик

Сарҳадсиз фалакда
бирор сайдё йўқ Ёғизликка кўнган
олов маҳлуқларни
ўзида асрайди ҳатто Қуёш ҳам

Кўкдан китоб тушириб
бандаларига
“Икроъ” деди билгинки Оллоҳ
китобхон яратди ўз қулларидан

Нух алайхиссалом
кемасига миндириди иккита Ёғизликни

Бахром РЎЗИМУҲАММАД

Шундай экан эй номеҳрибоним
раво кўрма менга Ёғизликни сен

Ҳатто Ёғизликнинг ўзи ҳам
ёғизликка чидаб билмайди
ломаконда яшаса бўларди-ку
йўқ бундай қилмас
сал фурсат топса борми
бостириб кираверар менинг кулбамга

Кел
кулбамдан
Ёғизликни қандай қувганингни кўрайин

Айнан сен келсанг
қайта келмоқликка
юраги дов бермас
Ёғизликнинг

Ёки ўз қавми ила келар
ва ёки келмас

Устма-уст чекаман
қанийди нафас ясад билсан
шу кулранг ҳаводан

Қоп-қоронги тун
Итлар ақиллайди
хирагина нур сочар
ғовак ой

Тўрт ой бўлди
Сизни кўрмадим
бўм-бўш ўтиб кетди тўрт ой ҳам

Олмалар қийғос гулга кириди
гул ва чечаклар ифорини
ғарч-ғурч босаркан
дайдиб юраман тун бўйи

Бир илиқлик бор ҳавода
кимдир йиглагандек
тўйиб ва тўйиб

Устма-уст чекаман
тўрт ой бўлди
ўзимни кўрмадим

Хирагина
нур сочади ой
ёғизлик қаърига чўкаман
итлар ҳам ақилламай қўяди

бармоғимни куйдирди чўғ
օғриқ ҳам тинди

Сўнг
тўрт тарафда
ва ичимда жимлик

Ёғизликка эргашиб
кетар фақат ой
тўрт ой бўлди кўрмадим Сизни

7

Оқ толлар куртак чиқарди
қаҳратонни эслатади қора савт²
кушлар пайдо бўлди онда-сонда
кўкламни ҳис этмоқ учун
тошкудуқдан сув олиб ичдим

Кўк қарға қайи
икки фасл аро яна бир фасл
энтитириб юборар ер хиди

Сенсиз баҳорларни қаршилайман
хотира ўт қалайди кўксимга
кўкламни аниқроқ ҳис этмоқ учун
сув олиб ичаман тошкудуқдан

Энди мен нима қилмоғим керак
қимтиниб туриби Бугуним
севилмаган кимсадек худди

Нигоҳмни овтарт яшиллик
ҳали ҳамма нарса гуллайди
ўз-ўзича ёнади кўксим
челак тарақлайди
бўм-бўш
сув беринглар менга
тош бўлса-да сувдек ичаман

8

Бир қултум май ичиб
нордон хаёлингиздан
бўса оламан

Яна ичдим
бир тутам кўз нурингизни тутинг

Уч култумдан сўнг
кулгингизга интиламан мен

Энди эса
ер бегона
кушга айландик-ку аллақачон биз

Юлдузи бир хидлайман-да
ойда гандирлаклаб юраман кейин

9

Сенсиз яшаш мумкин
тонг отар чоғи
томоша қилмоқ мумкинлар рангиз қўёшни
ифорсиз гуллар-ла овунмоқ мумкин
нур сочувчи тошларни кўрмоқ мумкинлар тунда
ва тепадан ёғаётган сувни
ҳовчамоқ мумкин

Қўлларнинг бир маром ҳаракатини
кузатмоқ мумкинлар шунчаки
чўзид айтлаётган сўзларни тингламоқ мумкин

Ўлим фариштаси келгунга қадар
фарогат нелигин сезмаслик мумкин

Тахтадан мих сугургандек
фаришта сугураркан жоннинг
гал келганида жароҳатларга
жаннатга тушандек роҳатланасан

Шунгача
шу маромда яшамоқ мумкин
“яшамоқ” саналса агар бу

¹ Чўлпон сатрлари² Қора савт- қора тол

ЧАПАЧИ ҲАЧТОМАЛАР

“Арабали Гарангали ўзи...”

Тўқсоничи йиллар. Ҳаммаёқда эгасизлик ҳукм сурар, ҳалқнинг тирикчилиги ҳам бориши учун ёқилиғи сўрашарди. Шундай шароитда хотинини тўлғок тутган бир аравчи ийит чорасизликдан бир чора кўллади. Трактор тележкасига қамиш тўшаб, Унга кайнонаш доялик қилди. Киндигини ўрок билан кесиб, дори ўрнига даланинг шур тупроғидан сепди. Қолган ишни шифокорлар бажаришид. Келинга қон кўйиб, чақалоқни барокамерага олиши. Турли инфекцияларга қарши шошилилч ҷоралар кўрилди. Туғурик дўхтирик чақалоқнинг отасин ёб кўйгудек бўлиб тергай бошлади. – Қайси аҳомик тўлғокдаги хотинни шундай жазирамада, темир аравада касалхонага олиб келади?

- Уришманг ола, бошқа нима иложим бор эди...
- Исминг ким, ўзи нима иш қиласан?
- Исим Сапарали. Бозорда арава сурман.
- Тушунарли. Ҳомиладор хотинини ҳам бир коп картошкадеб билибсан-да...
- Ҳа энди, бўлар иш бўлди, уришаверман, опа. Ундан кўра маслаҳат беринг, онам билан битта масалада келишолмаяпмиз.
- Нима масала экан?
- Онам киндигини ўрок билан кесгани учун “Ўғлингнинг отини ўрок қўя-
миз”, деб турбиф олганлар. Мен эса, Арабали қўйсам дейман, бу ерга
- Мен нима дейману дўмбираам нима дейди... Менга қолса-ку, биринчи ўзинди исмидиги ўзгартирган бўлар эдим. Масалан...
Сапарали эмас, Гарангали деб. Шунда бу беруноҳ боланинг ўғли!..

Часта Аширкул қайси томонда?

Инқилоб йиллари. Кимгadir омочга тиш, кимгadir аравага гулчак керак. Донги бу тун музофотга кетган уста Аширкулнинг кўли-кўлига тегмайди. Унинг бетакрор, антика усталиги шундаки, хатто зарур бўлиб қолганда бешотар минтиклирунага тагон-тўлпончаларни ҳам ясашининг уддасидан чиқарди. Бу ишни хуфёна тарзда гоҳ “Қизиллар”, го

Хосиятнинг мақоласини ўқиб, бобом қағонлардир бозордан олиб кела-
диган парварданинг таъмини туйгандек бўлдим. Ўша кунларни эсладим-
ми, бас, бутун жисму жаҳоним мусаффо ҳаволарга чулғангандек бўлади...

ҚҮНГИЛ ЧФКИ

Ҳақиқатин аччиқ деймизу, кези келганда у
парвардада каби ширин ҳамдири...

Уйимиздан анча нарида чиқиндиҳона бор.
Ҳар эрталаб сайд қишлош баҳонасида тўпллан-
ган чиқиндиҳарни ўша ерга ташлаб келаман
ва у ернинг атрофиға сув сепиб супираёт-
ган аёла кўзим тушиди. У беш-опти ўшлар
чамаси ўйиласи билан чиқиндиҳона ёнида
курилган кичинча уйчада яшайди. Бу аёл кат-
та бир фожиани бошидан кечирганини сеза-
ман, қанчалик билгим келмасин, унинг дарду
дунёсини суршага ботина олмайман.

Ёзинг қайнок нафаси кунларда чиқин-
диҳонадан қўланса ҳид бурқсийди, ҳатто

ниқоб остидан ҳам бу ҳидни сезмай ило-
жингиз йўқ. Кунларнинг бирорда чиқиндиҳона
атрофини тартиғга келтираётган аёл одатда-
гидек ярим жилмайиб саломлашибди:

– Ҳа, опа, тузукмисиз?

– Тузукликка тузукману, мана бу қўланса
ҳид кўнглимни беҳузор қилди, баракалла,
сизга қандай чидайсиз-а?

– Бу ҳидга кўнишиб ҳам кетдик, факат
ўғилчам сал қўйналади, баъзан бўғилади,
аммо бора-бора у ҳам ўрганади-да, илож
қанча!

Титраб кетдим, ҳаёт қўлимдаги бўм-бўш
челакка айланди гўё. Миямда тинмай аёл-

Халима АХМЕДОВА

ШЕЪРИЯТ ИЧКИ ОЛАМИНГИЗНИ ТУБДАН ЎЗГАРТИРАДИ

– Муҳтарам Панов жаноблари,
жаҳон адабиётiga кўшган хис-
сангиз нималардан иборат деб
ўйлайсиз?

– Ижод мен инсониятга совға
таркиасида бера оладиган ягона
нарса деб ўйлайман. Бирок шеъ-
рияни туриғи ҳалқарга етказиши
учун сеҳграр даражасидаги тар-
жимонлар зарур бўлади. Улар узок
масоғага ўюргувчи мафончи-
лар мисол таржима жараёни орқа-
ли тури ҳалқ ва маданиятларни
уйғунлаштирадилар, бир-бира га
яқинлаштирадилар. Шу нуктаи на-
зарден мен ўзимни бахти дея са-
нашим мумкин. Ижод намуналарим
ўндан ўзиёт тилларга таржима ки-
линган. Жумладан, иккита шеърий
тўпламиим болгар тилида, иккита
тўпламиим словен тилида, битта
тўпламиим хорват тилида нашр
этилган. Бундан ташкири, Бангла-

деш, Саудия Арабистони ва Ан-
глийда тўпламларим нашр этилиш
арафасида турбиди.

– Жамият ижтимоий фанлар-
сиз қандай аҳволга тушиб қолган
бўларди?

– Илдизисиз дарахтга ўхшаб қо-
лариди. Илдиз, маълумки, тупроқ
остига ўғсанни билан ер устидаги
новда, бара меваларни озиқлан-
тиради. Дарахт ердан зарур озуқа-
лар ва сувни илдиз орқали ола-
ди, қўёш нури ёрдамида дарахт
япроқларида фотосинтез жараёни
амалга ошади. Ижтимоий фанлар,
адабиёт ва санъат инсоният учун
ана шундай фотосинтез жараёни-
дир, десак муболага бўлмайди.
Боиси шеърият инсонларда гўзал
хисили қилиш тутигуларни мева
сифатида шакллантиради.

– Инсонлар ўз ҳаётларида
шеърияни қандай топишлари

мумкин?

– Шоир пайғамбар эмас, шу саб-
аб у келажакни башорат қила
олмайди, бироқ шеърий мўъжиза
яратишга қодир. Инсоният шоир-
лардан fog олиши, ўтимиш хотола-
рини тақорламаслика ўрганиши
мумкин. Дунёнинг энг гўзал муль-
жизаси саналган шеърияни инсон
ҳаётининг ҳар бир қадамидан топи-
ши мумкин. Масалан, шеъриядан
ўзга борлиқдаги ҳар бир гиёҳнинг
сирили шивирларини тинглай олиш
кудратини ато қилдиган бирор
сирили куч борми?

– Сизнингка шеърият дунёни
ўзгартира оладими?

– Бугунки кунда дунё шиддат билан
ўзгариб бормоқда, глобалла-
шув жараёни кўллап қадиряларга
соя ҳам ташламоқда. Шундай хо-
латда шеърияни дунёни ўзгартира
кориганини ато қилдиган бирор

сирили куч борми?

– Шеърият ижтимоий тар-
моқлар билан қандай рақобат
қила олиши мумкин?

– Шеърият ҳеч нарса билан
рақобат қўлмайди, у ҳайтга йўл
очади, кўнгилларга зиё тарқатади,
гўзал тутигулар ва асарлар яратади.

– Шеърият дунёни ўзгартира оладими?

– Бугунки кунда дунё шиддат билан
ўзгариб бормоқда, глобалла-
шув жараёни кўллап қадиряларга
соя ҳам ташламоқда. Шундай хо-
латда шеърияни дунёни ўзгартира
кориганини ато қилдиган бирор

сирили куч борми?

– Шеърият ижтимоий тар-
моқлар билан қандай рақобат
қила олиши мумкин?

– Шеърият ҳеч нарса билан
рақобат қўлмайди, у ҳайтга йўл
очади, кўнгилларга зиё тарқатади,
гўзал тутигулар ва асарлар яратади.

– Шеърият дунёни ўзгартира оладими?

– Бугунки кунда дунё шиддат билан
ўзгариб бормоқда, глобалла-
шув жараёни кўллап қадиряларга
соя ҳам ташламоқда. Шундай хо-
латда шеърияни дунёни ўзгартира
кориганини ато қилдиган бирор

сирили куч борми?

– Шеърият ижтимоий тар-
моқлар билан қандай рақобат
қила олиши мумкин?

– Шеърият ҳеч нарса билан
рақобат қўлмайди, у ҳайтга йўл
очади, кўнгилларга зиё тарқатади,
гўзал тутигулар ва асарлар яратади.

– Шеърият дунёни ўзгартира оладими?

– Бугунки кунда дунё шиддат билан
ўзгариб бормоқда, глобалла-
шув жараёни кўллап қадиряларга
соя ҳам ташламоқда. Шундай хо-
латда шеърияни дунёни ўзгартира
кориганини ато қилдиган бирор

сирили куч борми?

– Шеърият ижтимоий тар-
моқлар билан қандай рақобат
қила олиши мумкин?

– Шеърият ҳеч нарса билан
рақобат қўлмайди, у ҳайтга йўл
очади, кўнгилларга зиё тарқатади,
гўзал тутигулар ва асарлар яратади.

– Шеърият дунёни ўзгартира оладими?

– Бугунки кунда дунё шиддат билан
ўзгариб бормоқда, глобалла-
шув жараёни кўллап қадиряларга
соя ҳам ташламоқда. Шундай хо-
латда шеърияни дунёни ўзгартира
кориганини ато қилдиган бирор

сирили куч борми?

– Шеърият ижтимоий тар-
моқлар билан қандай рақобат
қила олиши мумкин?

– Шеърият ҳеч нарса билан
рақобат қўлмайди, у ҳайтга йўл
очади, кўнгилларга зиё тарқатади,
гўзал тутигулар ва асарлар яратади.

– Шеърият дунёни ўзгартира оладими?

– Бугунки кунда дунё шиддат билан
ўзгариб бормоқда, глобалла-
шув жараёни кўллап қадиряларга
соя ҳам ташламоқда. Шундай хо-
латда шеърияни дунёни ўзгартира
кориганини ато қилдиган бирор

сирили куч борми?

– Шеърият ижтимоий тар-
моқлар билан қандай рақобат
қила олиши мумкин?

– Шеърият ҳеч нарса билан
рақобат қўлмайди, у ҳайтга йўл
очади, кўнгилларга зиё тарқатади,
гўзал тутигулар ва асарлар яратади.

– Шеърият дунёни ўзгартира оладими?

– Бугунки кунда дунё шиддат билан
ўзгариб бормоқда, глобалла-
шув жараёни кўллап қадиряларга
соя ҳам ташламоқда. Шундай хо-
латда шеърияни дунёни ўзгартира
кориганини ато қилдиган бирор

сирили куч борми?

– Шеърият ижтимоий тар-
моқлар билан қандай рақобат
қила олиши мумкин?

– Шеърият ҳеч нарса билан
рақобат қўлмайди, у ҳайтга йўл
очади, кўнгилларга зиё тарқатади,
гўзал тутигулар ва асарлар яратади.

– Шеърият дунёни ўзгартира оладими?

– Бугунки кунда дунё шиддат билан
ўзгариб бормоқда, глобалла-
шув жараёни кўллап қадиряларга
соя ҳам ташламоқда. Шундай хо-
латда шеърияни дунёни ўзгартира
кориганини ато қилдиган бирор

сирили куч борми?

– Шеърият ижтимоий тар-
моқлар билан қандай рақобат
қила олиши мумкин?

– Шеърият ҳеч нарса билан
рақобат қўлмайди, у ҳайтга йўл
очади, кўнгилларга зиё тарқатади,
гўзал тутигулар ва асарлар яратади.

– Шеърият дунёни ўзгартира оладими?

– Бугунки кунда дунё шиддат билан
ўзгариб бормоқда, глобалла-
шув жараёни кўллап қадиряларга
соя ҳам ташламоқда. Шундай хо-
латда шеърияни дунёни ўзгартира
кориганини ато қилдиган бирор

сирили куч борми?

– Шеърият ижтимоий тар-
моқлар билан қандай рақобат
қила олиши мумкин?

– Шеърият ҳеч нарса билан
рақобат қўлмайди, у ҳайтга йўл
очади, кўнгилларга зиё тарқатади,
гўзал тутигулар ва асарлар яратади.

– Шеърият дунёни ўзгартира оладими?

– Бугунки кунда дунё шиддат билан
ўзгариб бормоқда, глобалла-
шув жараёни кўллап қадиряларга
соя ҳам ташламоқда. Шундай хо-
латда шеърияни дунёни ўзгартира
кориганини ато қилдиган бирор

сирили куч борми?

– Шеърият ижтимоий тар-
моқлар билан қандай рақобат
қила олиши мумкин?

– Шеърият ҳеч нарса билан
рақобат қўлмайди, у ҳайтга йўл
очади, кўнгилларга зиё тарқатади,
гўзал тутигулар ва асарлар яратади.

– Шеърият дунёни ўзгартира оладими?

– Бугунки кунда дунё шиддат билан
ўзгариб бормоқда, глобалла-
шув жараёни кўллап қадиряларга
соя ҳам ташламоқда. Шундай хо-
латда шеърияни дунёни ўзгартира
кориганини ато қилдиган бирор

сирили куч борми?

– Шеърият ижтимоий тар-
моқлар билан қандай рақобат
қила олиши мумкин?

– Шеърият ҳеч нарса билан
рақобат қўлмайди, у ҳайтга йўл
очади, кўнгилларга зиё тарқатади,
гўзал тутигулар ва асарлар яратади.

– Шеърият дунёни ўзгартира оладими?

– Бугунки кунда дунё шиддат билан
ўзгариб бормоқда, гл

Рассом Гулнора Рахмонова ижодхонасидан

Мен Сизни яхши кўраман!

Гулнора она, мен Сиз чизган суратларга қараша кўрқаман... Юзимни кафти билан яшириб, бармоқтарининг орасидан эҳтиёт бўлиб қарайман. Сабаби жуда оддий, мен суратларинизда ўзимни кўриб қолишидан кўрқаман. Эсимда, бир суратинизда кесилган бир улткан дараҳтинг илдизи ва унинг ярмидан ўсиб чиқаётган ниҳолчани тасвирлагансиз. Лекин сизнинг бешафқатигингиз нимада, биласими? Сиз уни шундай қиятида тасвирлагансизки, кўзларини очиб ҳаётга энди қарәётган ниҳолча эҳтиёт бўлмаса, жарга кулаб кетими мұқаррар. Мана шу бор кучи билан яшага интилаётган, қаттик бир шамол бўйса, қулаб кетими аниқ дараҳта аслида биз эмасими? Ўшилдизидан ўсиб чиқаён ниҳол ерда нима борлигини билмасдан кўркани каби, биз ҳам еринг остидан шунча кўрқамиз. Ўлмаслик учун тиши-тирногимиз билан курашамиз. Тирнокларимиз синиб кетади... Лекин барбири яшагимиз келади, ҳаётдан кўнглимизни узиб ололмаймиз! Мен Сизнинг суратларинизга қараша кўрқаман... Истеъоддиниз халақт беради! Менга ўз ўлимимни кўрсатиб қўяётгана ўҳшайди. Мен Сизни яхши кўраман, Гулнора она!

ХОСИЯТ

Эрнест ХЕМИНГУЭЙ:

МЕН ҲАМИША ЁЗУВЧИ
БЎЛИШНИ ОРЗУ ҚИЛАРДИМ

хеч нима зарар етказолмайдигандек, хеч қанака ёмон ходиса юз бермайдигандек, хеч нарсада мазно-мазмун қолмагандек тулоади. Энг қийини – эртаги кунгача чидаш.

– Охири ёзиб тутагатларга тутиш киритасизми? Ёки асарни таоммалаганингиздан кейингина таҳиринга киришасизми?

– Ҳар куни сўнгги ёзганларимни таҳир киламан. Асар битгач эса уни яна бир кур ўқиб чиқаман. Матнин машинада тераётганимда ҳам у-бу жойга тегинишни мумкин. Бундан кейин энди у оқламага айланади. Ўзгаририш киритиш имкони факат қораламада бор. Таҳир учун шунча имконият борлигига шукр қиласман.

– Ўзгаришлар кўп бўладими?

– Бу вазияти болгил: "Алвидо, курол!" романининг тутагланиш кисмими кўнглим тўлгунига қадар уттис тўккис марта қайта ёзганиман.

– Ёзувчи бўлиш фикри сизда мълум бир шарт-шароит туфайли пайдо бўлганми?

– Йўқ, мен ҳамиша ёзувчи бўлишини орзу килардим.

– Иходий жараён ҳақида сўзлаб бера оласими? Қайси пайтда ишлайсиз? Қатъий кун тартибига амал киласими?

– Бирор китоб ёки хикоя устида ишлайтган пайтим тонг-саҳарда ёзиша ўтираман. Қанча эрта бўлса, шунча яхши. Бу вактда менга хеч ким ҳалал бермайди, ҳаво ҳам салқин, бъезида эса этин жункнектирадиган даражада совук бўлади. Їзаётганимда ўз-ўзимдан қизиб кетаман. Сўнгги ёзганларимни кайта ўқиб чиқаман. Одатда, ишни воқеалар бундан бу ёғига қандай ривожланиши билгич, тўхтатаман.

Кейинги кун худди шу жойдан давом этираман. Ёзиша кучим етгугна қадар ишлайман. Ишни тутагта, тоңгача кутаман ва кейинги кун яна ёзиша киришаман. Дейлик, оптида иш бошлайман. Тушгача ёки ундан сал ўтиб ишни тўхтатаман.

Үй-фирини қоғозга тўкиб олган ёзувчига эртага яна ишга қайтунига қадар

Бошловчи ёзувчиларга қандай аклий машқларни тавсия этган бўлардингиз?

– Хм... Дейлик, яхши ёзолмаслигини тушундай. Шарт борсин-да, ўзини осин. Кейин арконни аямай, киркиб ташасин ва бутун умри давомида кўлидан келганича, кучи етганича яхши ёзишга ўзини мажбурласин. Ҳеч бўлмагандан, бошлаш учун унда "осилиш" ҳакидаги воқеа, яъни материал бўлади.

– Ёш ёзувчиларга газетада ишлашни тавсия этган эканис. "Kansas City Star" газетасидаги иш тажрибаси сизга қанчалик фойда берган?

– Kansas City Star'da бизни содда, равон тилда ёзиши ўрганишга мажбур килишган. Бу ҳамма учун фойдали. Газетада ишлаш ёш ёзувчига ҳеч қандай зарар етказмайди, китага фойда берини мумкин, агар у вақтида кетолса. Бу учун ишончли бўлмагандан ва сийқаси чиқсан гап. Уни ишлатганим учун узр сўрайман. Лекин кимгандир эски ва кўп чайнапланг савол берсангиз, индан албатта, шу хилдаги жавони оласиз.

– Кўп таъсирланган, ўрганган ёзувчиларнинг қаторига кимларни киритишингиз мумкин?

– Марк Твен, Флобер, Стендал, Бах, Тургенев, Толстой, Достоевский, Чехов, Эндрю Марвелл, Жон Донн, Мопассан, Киплингнинг энг яхши асарлари, Торо, Федерик Морриет, Шекспир, Моцарт, Кеведо, Данте, Вергилий, Тинторетто, Босх, Брейгел, Патиние, Гойя, Жотто, Сезанн,

Ван Гог, Гоген, Сан Хуан де ла Крусь, Гонгора... Ҳаммасини санаш учун бир кун эртадан-кечгача вақт сарфлашим керак.

Бундай қиладиган бўлсалм, ҳаётим ва икодимга таъсир кўрсатадан одамларни санаш ўнriga аслида ўзимда бўлмаган билимдоник билан мактанаётганга ўҳшаб қоламан. Бу ахмокона савол эмас. Бу аклии савол, шунинг учун ҳам жуда жиддий, вижондонин билан ҳисоблашиши талаб этади. Юкоридаги рўйхатга бир қатор расомларни ҳам киритдим. Чунки улардан ўрганганим ёзувчилардан ўрганганимдан кам эмас. Сиз, албатта, ҳаётини килиб, деб сўрашингиз мумкин. Буни тушунтириш учун ҳам яна бир кун керак бўлган буларди. Яна бир гап: ёзувчи бастикорлардан ҳам ўрганади. Улардан оҳанглар ўйнуглиги ва ранг-барангларни ўзлаштиради.

– Кимдир айтганди: ёзувчи бутун ижоди давомида бир ёки иккитагина гояни талкин этади. Нима деб ўйлайсиз, сиз бир ёки иккитагина гоя билан ёзасизми?

– Ким айтган экан бу гапни? Ўта беъмани! Менимча, шу гапни гапирган одамда бир ёки иккитагина фоя билан ёзасизми?

– Ким айтган экан бу гапни? Ўта беъмани! Менимча, шу гапни гапирган одамда бир ёки иккитагина фоя билан бўлса керак.

– Булти, савонни бошқачароқ кўяминиз. Грэм Грин интервьюларидан биррида, битта кучли туйгу ёки иштиёқ қатор романларни тизимга жойлаши, бирлашибириши мумкин, деганди. Менимча, ўзингиз ҳам, катта адабиёт адолатсизликка нафрат туйгусидан бошланади, деган гапни айтгандингиз.

Жорх ПЛИМПТОН сўхбатлашди "The Paris Review" журнали, 21-сон, 1958 йил.

Ориф ТОЛИБ таржимаси

Нима деб ўйлайсиз, романнавис кучли бир ҳиссият босими остида бўлиши керакми?

– Жаноб Гриннинг ҳукм чиқариши қобилияти зўр, мен эса бунақа иктидорга эга эмасман. Менга қатор-қатор романлар, ёки ўт отгандан кейинги тутун, ёки бўлмасам фозлар галаси ҳақида умумлашма бир фикр айтиш мумкин эмасдай кўринаади. Бирор умумлашма қилиш уриниб кўраман. Адолат ёки адолатсизлик туйгусидан маҳрум ёзувчи роман ёзгандан кўра, иктидорли болар мактабига бориб йиллик ҳисобот-тўплам чиқаргани маъкул. Менинг умумлашмам – шу. Тушунарли бўлдими? Ҳаммаси очиқ-йидин кўриниб турган вазиятда умумлашма қилиш жудаям осон. Яхши ёзувчидаги яхшини ёмондан, ҳалолни ҳаромдан ажратади. Оладиган қўролга ёзувчилар оладиган турға, Ҳудо берган қобилияти бўлпайди. Уни ёзувчининг сеҳрли куроли дейиш мумкин, барча буют ёзувчилар бўндай куролга эга бўлган.

– Ниҳоят сўнгти савол. Сиз бадий асарлар муаллифи сифатида ўз санъатинингизнинг вазифаларини нималарда кўрасаиз? Воқеаларни тасвирлашади ёки уларнинг сабабларини очиб беришадими?

– Нима сабабдан бунга қизикиб колдингиз? Ёзувчи бўлган ва бўлаётган, маъмул ва ҳеч қанон маълум бўлмайдиган нарсалардан тасвирлашади кимни ёзувчидардан ҳам ўрганади. Улардан оҳанглар ўйнуглиги ва ранг-барангларни ўзлаштиради.

– Кимдир айтганди: ёзувчи бутун ижоди давомида бир ёки иккитагина гояни талкин этади. Нима деб ўйлайсиз, сиз бир ёки иккитагина гоя билан ёзасизми?

– Ким айтган экан бу гапни? Ўта беъмани! Менимча, шу гапни гапирган одамда бир ёки иккитагина фоя билан бўлса керак.

– Булти, савонни бошқачароқ кўяминиз. Грэм Грин интервьюларидан биррида, битта кучли туйгу ёки иштиёқ қатор романларни тизимга жойлаши, бирлашибириши мумкин, деганди. Менимча, ўзингиз ҳам, катта адабиёт адолатсизликка нафрат туйгусидан бошланади, деган гапни айтгандингиз.

Жорх ПЛИМПТОН сўхбатлашди "The Paris Review" журнали, 21-сон, 1958 йил.

Ориф ТОЛИБ таржимаси

Муассис:

"ТАФАККУР БУЛОГ'И"
масъулияти чекланган жамияти

Таҳир хайъати:

Акмал САИДОВ

Дилшод САИДЖАНОВ

Сирохиддин САЙИД

Қаҳрамон ҚУРОНБОЕВ

Шароф УСНАТДИНОВ

Шуҳрат РИЗАЕВ

Рустамбек ШАМСУДДИНОВ

Муртазо СУЛТОНОВ

Аҳорон АҲМЕДОВ

Бахтиёр ИСҲОҚОВ

Тоштемир ТУРДИЕВ

Шуҳрат НОСИРОВ

Қўчқор НОРҚОБИЛ

Ҳамкорларимиз:

Республика Маънавият ва маърифат Кенгаши

Ўзбекистон Республикаси
Президенти
Администрацияси
хузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги

Ўзбекистон Ёзувчилар ўюшмаси

Ўзбекистон Республикаси
Маданият вазирлиги

Ўзбекистон Республикаси
Халқ таълими вазирлиги

Ўзбекистон Ёшлар иттифоқи
Бош муҳаррир
Хосият РУСТАМОВА

Маънавий-маърифий,
адабий-бадий,
ижтимоий-сиёсий газета

№ 4521 буортма
Газета 2001 йил 8
декабрдан чиқа бошлаган.

ISSN 2010-6122

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигига
0258 рақам билан 2012 йил 26 январда кайта рўйхатдан ўтган.

Саҳифаловчи:
Шаҳобиддин МАҲМАДИЕВ

Манзилимиз: 100011,
Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-үй.

Телефонлар:
(71) 244-36-97
244-36-99
244-36-90

e-mail:
kitobdunyosi@mail.ru

Материаллар газетадан
кўчириб босилганда
"Китоб дунёси"дан олингани
кўрсатилиши шарт.

Баҳоси келишилган нарҳда

Адади: 4855

Босишига топшириш вақти –
19.00
Топширилди – 19.00
№ V – 4367

Газета
"Ўзбекистон"
нашриёт-матбаа
ижодий уйда чоп этилди.

Корхона манзили:
Тошкент шаҳри,
Навоий кўчаси, 30-үй.